

Sygn. akt III Ca 433/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Gajewski (spr.)

SSO Elżbieta Milewska – Czaja

SSO Agata Wojciszke

Protokolant: stażysta Iwona Gorząd

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2015r. w Gdańsku

na rozprawie

spraw z powództwa M. R. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Wejherowie

z dnia 05 marca 2015r. sygn. akt I C 1108/12

1. zmienia w całości zaskarżony wyrok, w ten sposób, iż w punkcie:

I. oddala powództwo,

II. odstępuje od obciążania powoda M. R. (1) kosztami postępowania w sprawie,

2. zasądza od powoda M. R. (1) na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. kwotę 1.200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt III Ca 433/15

UZASADNIENIE

Powód M. R. (1) wniósł do Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku pozew przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G. domagając się zapłaty kwoty 9.600 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lutego 2010 r. do dnia zapłaty. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż dochodzone roszczenie stanowi wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z części nieruchomości należącej do powoda w zakresie urządzeń przesyłowych, nadto wnosił o usunięcie urządzeń przesyłowych.

Pozwany – (...) S.A. z siedzibą w G. w sprzeciwie na nakaz zapłaty, wydany w postępowaniu upominawczym, wniósł o oddalenie pozwu w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany podniósł, zrzut zasiedzenia służebności odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu, polegającej na prawie do korzystania z nieruchomości powoda, w tym do posadowienia urządzeń przesyłowych, ich eksploatacji i konserwacji, a także możliwości dostępu do tychże urządzeń (przechodu lub przejazdu) w zakresie wynikającym z prawidłowej ich eksploatacji oraz konieczności usuwania awarii.

Pismem procesowym z dnia 09 lipca 2012 r. powód sprecyzował kwotę wynagrodzenia, którego się domaga, , zaś pismem procesowym z dnia 08 sierpnia 2013 r. rozszerzył powództwo i wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 36.419,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami: od kwoty 9.600 zł od dnia 16 lutego 2010 r. do dnia zapłaty; od kwoty 26.819,00 zł od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego pisma do dnia zapłaty.

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2015 r. Sad Rejonowy w Wejherowie w punkcie I zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz powoda M. R. (1) kwotę 33.707 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od następujących kwot:

- od kwoty 9.600 zł. od dnia 16 lutego 2010 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 24.107 zł. od dnia 6 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty. W punkcie II oddalił powództwo w pozostałej części, w punkcie III zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.513,87 zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie wydane zostało w oparciu o następujące ustalenia i rozważania.

Na działkach o nr (...), położonych w R., dla których Sąd Rejonowy w Wejherowie prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) posadowiona jest linia napowietrzna średniego napięcia (...) (...) o numerze (...), przy czym na działce nr (...) linia ma długość 20 metrów, na działce nr (...) również ma długość 20 metrów, zaś na działce (...) długość 15 metrów. Nadto na działce nr (...) posadowiona jest stacja słupowa transformatorowa nr T- (...) R. B. II o powierzchni 16 m⁽⁽²⁾⁾ i od tej stacji wychodzi linia napowietrzna niskiego napięcia (...) o długości 29 metrów, a także część linii niskiego napięcia (...) o długości 5 m. Właścicielem wyżej opisanych działek jest powód M. R. (1), który nabył w/w nieruchomość na wyłączną własność na podstawie prawomocnego w dniu 03 lutego 2001 r. postanowienia Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 12 stycznia 2001 r., sygn. akt VII Ns 2050/99 o zniesienie współwłasności. Na działce nr (...), położonej w R., dla której Sąd Rejonowy w Wejherowie prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) posadowiona jest linia napowietrzna średniego napięcia (...) o numerze (...) o długości 17 metrów oraz słup energetyczny zajmujący powierzchnię 5 m⁽⁽²⁾⁾.

Właścicielami przedmiotowej nieruchomości są aktualnie G. i K. małżonkowie K., którzy nabyli własność w/w nieruchomości od M. R. (1) w dniu 28 listopada 2011 r. na mocy notarialnej umowy sprzedaży – rep. A 3801/2011 not. M. K. w G.. M. R. (1) uzyskał zaś własność przedmiotowej nieruchomości na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 12 stycznia 2001 r., sygn. akt VII Ns 2050/99 o zniesienie współwłasności.

Na działce nr (...), położonej w R., dla której Sąd Rejonowy w Wejherowie prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) posadowiona jest linia napowietrzna średniego napięcia (...) o numerze (...) o długości 20 metrów.

Właścicielami przedmiotowej nieruchomości są aktualnie E. i W. małż. M. na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej, którzy nabyli w/w nieruchomość od M. R. (1) w dniu 18 lutego 2011 r. na mocy notarialnej umowy

sprzedaży – rep. A 1374/2011 not. W. J. w G.. M. R. (1) uzyskał zaś własność przedmiotowej nieruchomości na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 12 stycznia 2001 r., sygn. akt VII Ns 2050/99 o zniesienie współwłasności. Na działce nr (...), położonej w R., dla której Sąd Rejonowy w Wejherowie prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) posadowiona jest linia napowietrzna niskiego napięcia (...) (...) o długości 28 metrów wraz ze słupem zajmującym powierzchnię 1 m⁽²⁾.

Właścicielem przedmiotowej nieruchomości jest aktualnie M. R. (1). Nieruchomość została jednakże nabyta przez małżonków M. i M. R. (2) na prawach wspólności majątkowej w dniu 30 października 2009 r. na podstawie umowy sprzedaży i zniesienia współwłasności nieruchomości. Następnie umową darowizny z dnia 18 grudnia 2012 r. M. R. (2) darowała opisaną wyżej nieruchomość swojemu mężowi M. R. (1) do jego majątku osobistego. Linia średniego napięcia (...) nr (...) wraz ze stacją transformatorową T- (...) została odebrana protokołem odbioru technicznego nr 273/TU/81 w dniu 30 grudnia 1981 r. i przekazana wówczas do eksploatacji. Od tego czasu do dnia dzisiejszego linia była eksploatowana i konserwowana przez poprzednika prawnego pozwanego, a aktualnie przez pozwanego.

Linia napowietrzna niskiego napięcia (...) została posadowiona na wyżej opisanych nieruchomościach przed 1977 r. W dniu 20 października 1977 r. A. R., ojciec powoda M. R. (1), złożył wniosek o zainstalowanie licznika dwutaryfowego, który w dniu 07 listopada 1977 r. został zamontowany i od tej daty z w/w linii odbywało się zasilanie nieruchomości A. R., poprzednika prawnego powoda, w energię elektryczną. Od tego czasu do dnia dzisiejszego linia była eksploatowana i konserwowana przez poprzednika prawnego pozwanego, a aktualnie przez pozwanego.

W dniu 01.01.1951 r. Zjednoczenie (...) na mocy zarządzenia nr 2 Komitetu Organizacyjnego dla Zorganizowania Zakładów (...) z 30.12.1950 r. zostało przekształcone w przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w B.. W skład tego przedsiębiorstwa wchodziły m.in. Zakłady (...) z siedzibą w G.. Na mocy zarządzenia nr 233 Ministra Górnictwa i Energetyki z 25.11.1958 r. w wyniku połączenia 15 przedsiębiorstw państwowych, w tym również Zakładów (...), powstało nowe przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...). W skład tego przedsiębiorstwa wchodził m.in. Zakład (...). Na mocy zarządzenia nr 45/ORG/89 Ministra Przemysłu z 16.01.1989 r. Zakład (...) wchodzący w skład przedsiębiorstwa państwowego (...), został przekształcony w przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...). W dniu 12.07.1993 r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) zostało przekształcone w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w G.. W dniu 17.10.1996 r. zmieniono nazwę spółki na (...) Spółka Akcyjna, a ta następnie zmieniła nazwę na (...) Spółka Akcyjna, a potem na (...) Spółka Akcyjna.

Wartość wynagrodzenia (z uwzględnieniem waloryzacji GUS) za bezumowne korzystanie przez pozwanego z działki nr (...) w okresie od 18 stycznia 2002 r. do 22 listopada 2011 r. to kwota 4.037 zł.

Wartość wynagrodzenia (z uwzględnieniem waloryzacji GUS) za bezumowne korzystanie przez pozwanego z działki nr (...) w okresie od 18 stycznia 2002 r. do 18 lutego 2011 r. to kwota 4.965 zł.

Wartość wynagrodzenia (z uwzględnieniem waloryzacji GUS) za bezumowne korzystanie przez pozwanego z działek nr (...) w okresie od 18 stycznia 2002 r. do 18 stycznia 2012 r. to kwota 26.544 zł.

Wartość wynagrodzenia (z uwzględnieniem waloryzacji GUS) za bezumowne korzystanie przez pozwanego z działki nr (...) w okresie od 18 stycznia 2002 r. do dnia 08 listopada 2007 r. (dla urządzeń wchodzących w skład infrastruktury linii niskiego napięcia (...)) oraz w okresie od dnia 18 stycznia 2002 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. (dla urządzeń wchodzących w skład infrastruktury linii średniego napięcia(...)) to kwota 24.705 zł.

Sąd Rejonowy zważył, iż ustalając powyższy stan faktyczny miał na uwadze, iż część okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy pozostawała bezsporna. I tak, nie budziło wątpliwości, że powód M. R. (1) jest aktualnie wyłącznym właścicielem nieruchomości położonych w miejscowości R., w skład, których wchodzi działki o nr ewidencyjnych(...). Pozwany nie kwestionował również, że w okresie objętym sporem M. R. (1) pozostawał również właścicielem nieruchomości stanowiących działki nr (...). Poza sporem pozostawał również fakt posadowienia na wyżej opisanych nieruchomościach stacji transformatorowej, słupa elektrycznego oraz napowietrznej linii

elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia. Cała infrastruktura energetyczna wchodzi aktualnie w skład przedsiębiorstwa pozwanego. Wątpliwości nie budził nadto sam przebieg linii na obszarze nieruchomości.

W pozostałym zakresie Sąd I instancji oparł się na zgromadzonej w sprawie dokumentacji, zeznaniach świadków, przesłuchaniu powoda oraz opinii biegłego sądowego. Czyniąc ustalenia w zakresie wysokości należnego powodowi wynagrodzenia za bezumowne korzystanie Sąd Rejonowy oparł się w całości na opinii biegłego M. S.. Przedmiotowa opinia wraz z ustną opinią uzupełniającą złożoną na rozprawie w dniu 24 lutego 2015 r. jako kategoriowa i rzeczowa zasługiwała w całości na uwzględnienie. Biegły w sposób jasny i logiczny wyjaśnił sposób wyliczenia wynagrodzenia, w tym również przyjętą metodę szacowania.

W ocenie Sądu I instancji powództwo podlegało uwzględnieniu w przeważającej części.

Sąd zacytował przepisy art. 140 k.c., art. 224 § 1 k.c. Podkreślono, iż powód w toku postępowania kwestionował, aby pozwany posiadał jakikolwiek tytuł prawny do posadowienia urządzeń przesyłowych na jego nieruchomości. W związku z tym to na pozwanym spoczywał w niniejszym procesie ciężar dowodu, iż przysługiwało mu skuteczne względem powoda prawo do dysponowania częścią gruntu zajęta pod przedmiotową infrastrukturę.

Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności poddał ocenie zasadność zgłoszonego przez pozwanego zarzutu zasiedzenia, wskazując, iż w drodze zasiedzenia można nabyć służebność linii energetycznej. Skutki zasiedzenia następują z mocy samego prawa, przez upływ określonego przez prawo czasu.

Co do przesłanki upływu czasu podkreślił sąd, iż z dniem 1 stycznia 1965 r. wszedł w życie Kodeks cywilny, który dla zasiedzenia nieruchomości wprowadził termin 10 lat w dobrej wierze, a 20 lat w złej wierze. Terminy te zostały zmienione z dniem 01.10.1990 r. ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. z 1990r., Nr 55, poz. 321) w ten sposób, iż nabycie własności nieruchomości w dobrej wierze następowało po upływie 20 lat, zaś w złej wierze - z upływem 30 lat. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny, który wszedł w życie 01.10.1990 r., do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy.

Decydującą dla oceny dobrej czy złej wiary posiadacza jest przede wszystkim jego świadomość. W ocenie Sądu orzekającego, odnosząc te uwagi ogólne do konkretnego stanu faktycznego niniejszej sprawy należało uznać po pierwsze, że w świetle zebranego materiału dowodowego – pozwany (i jego poprzednicy prawni) weszli w posiadanie służebności przesyłu energii elektrycznej w złej wierze. Pozwany miał świadomość, że prowadząc linię średniego napięcia oraz niskiego napięcia, jak również stawiając urządzenia przesyłowe nie dopełnił wszystkich obowiązków w zakresie regulacji stosunków właścicielskich, jakie nakładało na niego obowiązujące prawo. Pozwany wiedział, że nie przysługuje mu żaden tytuł prawny do władania nieruchomością powoda, a przedtem jego ojca.

Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń korzystanie z linii niskiego napięcia przez poprzedników prawnych pozwanego rozpoczęło się co najmniej w dniu 7 listopada 1977 r. Wówczas na wniosek ojca powoda – A. R. nastąpiło zainstalowanie licznika i podłączenie nieruchomości A. R. do sieci, a zatem w tym dniu linia napowietrzna (...) w sposób niewątpliwy już funkcjonowała. Wobec tego na kanwie kodeksu cywilnego w brzmieniu na dzień 1 stycznia 1965 r., termin zasiedzenia zakończyłby się po 20 latach (zła wiara) tj. w 1997 r. Jednakże w tym czasie obowiązywały już wydłużone terminy zasiedzenia, które zgodnie z przywołanym już wyżej przepisem art. 9 ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny, należy od dnia 1 października 1990 r. stosować, w związku z czym upływ terminu zasiedzenia w rozpoznawanej sprawie nastąpił w dniu 07 listopada 2007 r.

Natomiast korzystanie z linii średniego napięcia przez poprzedników prawnych pozwanego rozpoczęło się w dniu 30 grudnia 1981 r. (potwierdza to protokół odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji z tej daty, jak również zeznania świadków S. K. i Z. B.), a więc mając na uwadze powyższe rozważania odnośnie terminu zasiedzenia, upływ terminu zasiedzenia w przedmiotowej sprawie nastąpił w dniu 30 grudnia 2011 r., tj. po upływie 30 lat od posadowienia linii średniego napięcia.

Nadto wskazał Sąd I instancji, że ze zgromadzonego materiału dowodowego w sposób nie budzący wątpliwości wynika, iż zarówno pozwany, jak i jego poprzednicy prawni wykonywali w stosunku do nieruchomości powoda władztwo nad urządzeniami energetycznymi. Potwierdzone to zostało zgromadzoną w sprawie dokumentacją oraz zeznaniami świadków.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy uwzględnił zgłoszony przez pozwanego zarzut zasiedzenia i stwierdził, że pozwany (...) S.A. nabył przez zasiedzenie z dniem 08 listopada 2007 r. służebność odpowiadającą w swej treści służebności przesyłu polegającą na nieograniczonym w czasie prawie użytkowania infrastruktury energetycznej w postaci linii i słupów linii niskiego napięcia (...), jak również nabył przez zasiedzenie z dniem 31 grudnia 2011 r. służebność przesyłu polegającą na nieograniczonym w czasie prawie użytkowania infrastruktury energetycznej w postaci linii i słupów linii średniego napięcia (...) posadowionych na nieruchomościach stanowiących działki nr (...).

Przechodząc w dalszej kolejności do zbadania zasadności zgłoszonego przez powoda roszczenia o odszkodowanie za bezumowne korzystanie zważył Sąd, iż pozwany poza zgłoszeniem zarzutu zasiedzenia, nie wykazał, aby posiadał jakiegokolwiek, skutecznego przeciwko właścicielowi, tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości powoda, a zatem stwierdzić należy, iż (...) S.A. w związku z wykorzystywaniem części nieruchomości powoda pozostawała w złej wierze.

Ustalając wysokość wynagrodzenia należnego powodowi Sąd Rejonowy miał na uwadze, że o wysokości wynagrodzenia decyduje wyłącznie kryterium obiektywne w postaci cen rynkowych za korzystanie z danego rodzaju rzeczy i czas posiadania rzeczy przez adresata roszczenia. W tym zakresie Sąd oparł się w całości na opinii biegłego sądowego M. S.. Wobec tego Sąd I instancji przyjął, iż wartość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z działki nr (...) w okresie od 18 stycznia 2002 r. do 22 listopada 2011 r. to kwota 4.037 zł, zaś z działki nr (...) w okresie od 18 stycznia 2002 r. do 18 lutego 2011 r. to kwota 4.965 zł.

Dalej wyliczając wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z działek nr (...) Sąd, opierając się na ustnej uzupełniającej opinii biegłego, ustalił, iż jest to łącznie kwota 24.705 zł przy uwzględnieniu waloryzacji GUS, przy czym wynagrodzenie za obszar w części zajętej pod słupami to kwota 1.451,11 zł, natomiast wynagrodzenie za linie kablowe średniego i niskiego napięcia to kwota: 11.535,06 zł za lata 2002-2006, 2.823,70 zł za rok 2007 oraz 8.895,18 zł za lata 2008-2011 (w tym 2.334,23 zł za rok 2008, 2.255,29 za rok 2009, 2.198,14 zł za rok 2010 oraz 2.107,52 zł za rok 2011). Po dniu 01 stycznia 2012 r. nie należało się już powodowi wynagrodzenie, gdyż pozwany nabył służebność przesyłu infrastruktury linii średniego napięcia w drodze zasiedzenia.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił natomiast żądania zasądzenia odszkodowania za działkę nr (...) albowiem znajduje się na niej wyłącznie słup i infrastruktura linii niskiego napięcia. Sąd uznał zaś, że pozwany z dniem 8 listopada 2007 r. nabył przez zasiedzenie służebność odpowiadającą w swej treści służebności przesyłu polegającą na nieograniczonym w czasie prawie użytkowania infrastruktury energetycznej w postaci linii i słupów linii niskiego napięcia (...). Powód domagał się natomiast wynagrodzenia za okres od dnia 30 października 2009 r., a zatem już po upływie terminu zasiedzenia.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. jak w pkt I wyroku, zasądzając na rzecz powoda kwotę 33.707,00 zł.

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 k.c. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo uznając, iż zgłoszone przez powoda żądanie ponad to uwzględnione w punkcie I wyroku nie znajduje uzasadnienia w ustaleniach faktycznych sprawy i w związku z tym należało uznać je za bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżył je w części co do punktu I i III, podnosząc zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 352 k.c. w zw. z art. 172 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu iż roszczenia uzupełniające o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości skierowane przeciwko posiadaczowi służebności przesyłu nie wygasają pomimo stwierdzenia na nieruchomości zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a co

za tym idzie na błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, iż pozwany jest zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu za okres poprzedzający dzień nabycia przez zasiedzenie tejże służebności – podczas gdy roszczenia uzupełniające właściciela o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości przeciwko posiadaczowi służebności przesyłu wygasają z dniem nabycia przez uprawnionego służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez zasiedzenie i nie mogą być skutecznie dochodzone za okres przed wyekspirowaniem terminu zasiedzenia.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o:

1. oddalenie apelacji w całości,
2. zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie, uzasadnionym okazał się bowiem zarzut naruszenia prawa materialnego.

Zasadniczą kwestią dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy było ustalenie, czy uwzględniając jej okoliczności, doszło do zasiedzenia służebności, odpowiadającej służebności przesyłu. Prawidłowo w ocenie Sądu Okręgowego przyjął Sąd Rejonowy, że zarzut zasiedzenia służebności przesyłu był uzasadniony. W tym zakresie Sąd II instancji podziela ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego. Sąd I instancji prawidłowo rozstrzygnął tę kwestię w kontekście przepisów prawa materialnego. Z przepisu art. 292 k.c. wynika konieczność wykazania przez uprawnionego korzystania z trwałego i widocznego urządzenia na nieruchomości, która ma być obciążona służebnością. Charakter posiadania służebności, prowadzący do jej zasiedzenia, reguluje art. 352 § 1 k.c., który stanowi, że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Do zasiedzenia służebności gruntowej stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu przez zasiedzenie własności nieruchomości, dotyczące m.in. terminów posiadania w zależności od złej lub dobrej wiary posiadania (art. 172 § 1 i 2 k.c.) oraz możliwości doliczenia posiadania poprzednika (art. 176k.c.).

Z prawidłowo poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń stanu faktycznego wynika, iż korzystanie z napowietrznej linii niskiego napięcia (...) przez poprzedników prawnych pozwanego rozpoczęło się, co najmniej w dniu 7 listopada 1977 r., kiedy to na wniosek ojca powoda – A. R. nastąpiło zainstalowanie licznika i podłączenie nieruchomości do sieci. Natomiast korzystanie z linii średniego napięcia przez poprzedników prawnych pozwanego rozpoczęło się w dniu 30 grudnia 1981 r. Okoliczności powyższe wynikają jednoznacznie z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym w szczególności z zeznań słuchanych w sprawie świadków – S. K., D. L. i Z. B.. Zasadnie również przyjął Sąd I instancji, iż poprzednicy prawni pozwanego uzyskali posiadanie służebności, odpowiadającej służebności przesyłu, w złej wierze, bowiem nie legitymowali się żadnym tytułem prawnym pozwalającym im w pierwszej kolejności na wybudowanie urządzeń na nieruchomości powoda, w dalszej zaś na korzystanie z tych nieruchomości, polegające na modernizacji urządzeń, naprawach oraz przeglądach. Stąd też, jak trafnie uznał Sąd Rejonowy, termin zasiedzenia wynosi 30 lat. Nadto zasadnie ustalono, iż zarówno poprzednicy prawni, jak i sam uczestnik eksploatowali te urządzenia, a także dokonywali ich modernizacji oraz przeglądów.

W ocenie Sądu Okręgowego słusznie przyjął również Sąd Rejonowy, że zostało wykazane, iż pozwany wykorzystuje trwałe i widoczne urządzenia (słupy, linie średniego i niskiego napięcia) przebiegające przez nieruchomości, będące własnością powoda.

Nadto pozwany wykazał następstwo prawne po swoich poprzednikach, których posiadanie doliczył do swego posiadania w myśl art. 176 § 1 k.c (por. orz. Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015r., V CSK 26/14, orz. Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2013r., I CSK 495/12). Z powyższego wynika, iż wszelkie przesłanki zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu zostały spełnione, zatem Sąd Okręgowy w całości

podzielił stanowisko Sądu I instancji, co do tego, że pozwany (...) S.A. nabył przez zasiedzenie z dniem 8 listopada 2007 r. służebność odpowiadającą w swej treści służebności przesyłu polegającą na nieograniczonym w czasie prawie użytkowania infrastruktury energetycznej w postaci linii i słupów linii niskiego napięcia (...), nadto nabył przez zasiedzenie z dniem 31 grudnia 2011 r. służebność przesyłu polegającą na nieograniczonym w czasie prawie użytkowania infrastruktury energetycznej w postaci linii i słupów linii średniego napięcia (...) posadowionych na nieruchomościach stanowiących działki nr (...).

W dalszej kolejności rozważenia wymagało to, czy fakt zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu, ma wpływ na zasadność roszczenia powoda o zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z nieruchomości. Odnosząc się do powyższej kwestii Sąd Okręgowy podzielił stanowisko skarżącego, co do tego, że wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości nie przysługuje byłemu właścicielowi nieruchomości za okres przed jej zasiedzeniem. Powyższe stanowisko uznać należy za ugruntowane w judykaturze, która przyjmuje, że osobie, która utraciła własność rzeczy na skutek zasiedzenia przez samoistnego posiadacza, nie służy wobec aktualnego właściciela nieruchomości roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z niej bez tytułu prawnego za okres poprzedzający datę zasiedzenia. Funkcja zasiedzenia sprzeciwia się przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem wskutek upływu terminu zasiedzenia, roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, a do takich należą niewątpliwie roszczenia uzupełniające za okres poprzedzający datę zasiedzenia, w tym roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy. W sytuacji wygaśnięcia roszczeń uzupełniających byłego właściciela, przewidzianych w art. 224 § 2 i 225 k.c. z uwagi na zasiedzenie nieruchomości przez posiadacza samoistnego, były właściciel nie może więc dochodzić od tego posiadacza roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (por. wyrok z dnia 12 września 2013 r., I CSK 700/12, LEX nr 1388637; wyroki S. Apelacyjnych: w S. z dnia 17 lipca 2014 r., I ACa 237/14, LEX nr 1527216; w Ł. z dnia 30 września 2013 r., I ACa 425/13, LEX nr 1381441; w B. z dnia 9 stycznia 2014 r., I ACa 620/12, LEX nr 1415819; z dnia 18 czerwca 2013 r., I ACa 252/13, LEX nr 1335607). Skoro zasiedzenie porządkuje stan faktyczny ze stanem prawnym, to odpada podstawowa funkcja roszczenia windykacyjnego i roszczeń uzupełniających, czyli uporządkowanie stanu prawnego. Konsekwentne przyjęcie przeciwnego poglądu, odrzucającego roszczenie uzupełniające od przejścia własności w drodze zasiedzenia, prowadziłoby do przyjęcia, że posiadaczowi, który nabył nieruchomość w drodze zasiedzenia przysługuje od byłego właściciela roszczenie o zwrot nakładów na podstawie art. 226 k.c. Rozwiązanie takie byłoby nieakceptowalne z punktu widzenia ekonomicznego sensu tych przepisów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 lutego 2013 r., I ACa 1333/12, LEX nr 1362740). W wyroku z dnia 17 lipca 2014 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie (I ACa 237/14, LEX nr 1527216) wskazał, iż upływ terminu zasiedzenia wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia za korzystanie z cudzej nieruchomości także w okresie jego biegu. Choć posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie jest tożsame z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własność nieruchomości, to przedmiotem zasiedzenia jest prawo na cudzej rzeczy, skutek zasiedzenia w postaci nabycia służebności gruntowej wynika z mocy samego prawa, ma charakter pierwotny i nieodpłatny. Tak więc, jeżeli doszło również do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu czy też wprost służebności przesyłu roszczenie uzupełniające wygasa i nie może być skutecznie dochodzone także za okres sprzed zasiedzenia. Pogląd powyższy Sąd Okręgowy podziela.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy uznał, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, albowiem w kontekście uznania za zasadny zarzutu zasiedzenia, brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie ze spornych nieruchomości bez tytułu prawnego, opartego na art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie 1 powództwo oddalił, w punkcie 2 odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu. O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 102 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążać jej w ogóle kosztami postępowania. Przepis powołanego artykułu ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, jest rozwiązaniem szczególnym, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Przepisy postępowania nie precyzują

pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, ocenę w tej kwestii pozostawiając Sądowi, który winien dokonać oceny przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności konkretnej sprawy. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, według doktryny, zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony.

W ocenie Sądu Okręgowego odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania przed Sądem I instancji uzasadnione było zachowaniem się stron powodowej i pozwanej w toku nn. procesu, nadto charakterem sprawy. Powód był bowiem subiektywnie przekonany o zasadności swojego roszczenia, do czego uprawniały go okoliczności faktyczne – posiadanie na nieruchomości stanowiącej jego własność urządzeń przesyłowych i korzystanie przez pozwanego z nieruchomości powoda w tym zakresie. Pozwany natomiast, argumentację mającą zasadnicze znaczenie w sprawie uwypuklił dopiero w apelacji.

Dlatego też uwzględniając zasadność powyższej argumentacji o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu obciążył nimi powoda. Sąd miał, bowiem na uwadze, iż apelacja pozwanego okazała się uzasadniona w całości.

Na koszty te składały się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.200 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił, na podstawie § 2 ust. 1, § 3 ust. 1, § 12 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U z 2013 r., poz. 490).